

FOLK OG LAND

NR. 6 — 18. ÅRGANG

LØRDAG 22. MARS 1969

LØSSALG KR. 1,50

Første uke av saken Hans S. Jacobsen vers. Sverre Løberg

*Saksøktes Annæus Schjødt jr.
gjør fotnotene i Hewinsboken til hovedsaken*

**MEN EN FÅR IALLFALL LUFTET DET NORSKE HISTORISKE LIK:
KAPITULASJONSAVTALEN**

**SINT SVEN ARNTZEN PÅ GYNGENDE GRUNN UNDER KRYSSSEKSAMINASJON
MEN DEN EGENTLIGE VITNEFORKLARING KOMMER SENERE**

Hans S. Jacobsen og hans prosessfullmektig høyesterettsadvokat Albert Wiesener, som har kastet seg inn i den juridiske kamp om historiske sannheter med liv og lyst.

1. dag

Så kom den endelig igang, mandag 10. mars, den private straffesak som Hans S. Jacobsen har anlagt mot stortingsmann Sverre Løberg. Det har som kjent trukket ut nære på to år siden Jacobsen tok ut forliksklagen. Løbergs første prosessfullmektig, advokat Knut Blom, foranlediget en rekke utsettelse og til syvende og sist trakk han seg tilbake fra hele saken under påberopelse av at han var blitt utnevnt til høyesterettsdommer, et embete han såvidt vi vet ennå ikke har tiltrådt. I hans sted overtok så høyesterettsadvokat Annæus Schjødt jr., som på sin side fikk saken ytterligere utsett. Men nå er den altså igang. For Jacobsen føres saken av høyesterettsadvokat Albert Wiesener. Retten administreres av byrettsdommer Knut Hougen med to husmødre som meddommere og en tredje som «varmann» — en noe pussig sammensetning av retten.

Vi har tidligere redegjort inngående for hva saken gjelder, hvilke vitner som skal føres m. v. og nevner derfor bare kortelig at den uttalelse av Løberg som kreves mortifisert er: «Jacobsen bør frivillig underkaste seg psykiatrisk observasjon. Hvis ikke spesialistene kommer til at han har manglende sjelsevner, er han en av de største forfalskere og forfuskere av denne del av Norges-historien som eksisterer.»

I sitt innledningsforedrag sa Wiesener at han var forbauset over at selv Løberg kunne servere noe slikt. Hadde Løberg etter nøktern overveielse gitt Jacobsen en rimelig unnskyldning hadde det ikke blitt noen sak. Isteden har han valgt å ta opp kampen i retten. Og beskyldningene fikk øket tyngde ved at fornuftige og respektable advokater prosederte Løbergs sak og ved at en rekke samfunnstøtter vitnet i retten. Han uttalte sin frykt for at når det fra den annen

side satses på denne måte på saken, så ville den også bli gjennomført hensynsløst.

Det var da også allerede fra starten av klart at det brygget opp til noe meget mere enn en vanlig injuriersak av tradisjonelt merke. Begge parter tippet opp med en dokumentmengde av store dimensjoner og vitnelisten inneholder som nevnt en rekke prominenser. Pressen møtte også tallrikt frem, deriblant flere utenlandske journalister. Publikumsbenkene var fullsatte.

Allerede sakens innledende fase viste at advokat Wiesener hadde rett i sin forhåndsvurdering av hvorledes saken ville bli ført fra saksøktets side. Spørsmålet om å ta lydbåndopptak av rettsforhandlingene førte til et følelsesladet utbrudd fra advokat Schjødts side. Man hadde ingen «kontroll» med slike lydbåndopptak, sa han, og man mintes uvilkarlig Fanebustsaken hvor «man»

(Forts. side 2)

Folk og Land offentliggjør brevet fra general Buschenhagen

Som advokat Annæus Schjødt jr. ikke ville se for sine øyne.

I vårt referat fra rettssaken Hans S. Jacobsen vers. Sverre Løberg omtales et brev fra general Buschenhagen til Hans S. Jacobsen om den norske kapitulasjon 10. juni 1940, et brev som fikk advokat Schjødt til å koke over og som han nektet å se på.

Retten var først innstillet på å oppta rettslig forklaring av general Buschenhagen i Tyskland, men da det viste seg at det ville ta alt for lang tid til å få ordnet dette, bestemte retten at man skulle nøye seg med en bekreftelse fra generalen om at han vedkjente seg brevet. Advokat Schjødt hadde ikke annet å gjøre enn tenerskjærende å gå med på dette. Da vi har liten tro på at dagspressen vil offentliggjøre Buschenhagens brev gjør vi det for ordens skyld. Brevet, som er datert 18.10.1963 er sålydende i norsk oversettelse:

«Ærede herr H. S. Jacobsen!
I anledning av Deres brev av 12.10.1963 skal jeg få meddele Dem følgende:

Deres besøk hos general von Falkenhorst i september 1940 kan jeg dessverre ikke huske. Men jeg er rede til å

svare Dem på Deres spørsmål.

1) Herr Sverre Hartmanns anskuelse, som han har offentliggjort i tidsskriftet «Vi Menn», at også jeg var av den oppfatning at det

(Forts. side 8)

Og Sverre Løberg med sin prosessfullmektig høyesterettsadvokat Annæus Schjødt jr., som eksellerer i følelsesladede utfall, men som helst ikke ville ha noe med general Buschenhagen å gjøre.

Løbergsaken — —

(Forts. fra side 1)

tok ibruk alle midler for å hindre offentliggjørelse av et stenografisk referat av rettsforhandlingene. Da Jacobsen ikke ville rette noen formell begjæring om at slikt lydbandopptak skulle tillates, men overlot det til rettens vurdering, kom retten til det resultat at slikt opptak ikke skulle tillates.

Det ble ellers opplyst at general Roscher-Nielsen, som skulle forklare seg om kapitulasjonsavtalen var forhindret fra å møte som vitne «av private grunner», men det var opptatt rettslig vitneforklaring av ham og rettsboken ble dokumentert. Men det blir altså ingen anledning til å krysseksaminere ham og til å forelegge ham den tyske parts syn på det som foregikk.

Av saksøkerens vitner ble dr. Østrem frafalt.

Advokat Wieseners innledningsforedrag.

Advokat Wiesener innledet med å referere den uttalelse av Løberg som var foranledningen til saken og som vi har gjengitt foran. Uttalelsen falt først i Bergen Studentersamfund, senere ble den gjentatt i Trondheim Studentersamfund og til og med i svensk radio (28.3.67). Uttalelsene ble referert i flere aviser, bl. a. i DAGBLADET og ble ikke korrigerert av Løberg. Beskyldningene kommer klart inn under lovens bokstav om injurier og dette er da også innrømmet i skriv fra Løbergs første prosessfullmechtig, advokat Knut Blom 18.1.1968. Det sies i dette at Løberg er fullt klar over at uttalelsene er ærekrenkende. Løberg har villet injuriersak, han har rett og slett provosert den fram.

Påstanden fra advokat Schjødt om at Løbergs injurier må sees i lyset av Hewins-bokens «nedrige nivå» avviste Wiesener som et fullstendig nytt og uholdbart juridisk prinsipp. Slikt hører hjemme i de totalitære stater.

Wiesener ville imidlertid ikke legge ned påstand om straff eller erstatning, det ville bare forkludre saken, og han ønsket heller ikke å gjøre Løberg til en slags marty.

Saken har ellers to sider. Objektivt: I hvilken grad er det reelle ukorrektheter i boken til Hewins. Subjektivt: I hvilken grad har Jacobsen vært seg disse ukorrektheter bevisst. Falskneri forutsetter jo nemlig hensikt, bevissthet.

Hverken Hewins eller Jacobsen har utgitt seg for å

være historikere, men har villet gi et lite bidrag som motvekt mot den brede strøm av litteratur fra den annen side.

Wiesener gikk så over til å peke på de forhold som har hersket etter verdenskrigen. For NS-folk var ytringsfriheten bare en frase. De slapp ikke til i presse, kringkasting eller fjernsyn. Seierherrenes historieskrivning fikk stå ubesvart.

Advokaten kom så inn på Jacobsen som person. Han hadde kjent ham i 40 år og hadde bare det beste skudsmål å gi ham. Han var selvstendig, saklig og dyktig. Dommen i landssviksaken mot Jacobsen bekrefter dette og er forsåvidt paradoksal nok en ypperlig attest. Ralph Hewins karakteriserte han som en engelsk akademiker på et nivå langt over de fleste av de forfattere som hadde behandlet okkupasjonen og etterkrigstiden.

De 14 punkter

Wiesener gikk så over til å behandle de 14 punkter som saksøkte har satt opp som bevis på forfalskning. De fleste av disse var rent bagatellmessige, nærmest noe filologisk pirk. Advokaten nevnte ellers at Schjødt i skriv 2.3.69 til retten fremholdt at denne saken «ikke måtte bety en etterprøving av landssvikoppgjøret». Wiesener forsto ikke Schjødts redsel i den forbindelse, sa han, men det gjorde han nok!

Advokaten leste så opp litt fra bokens første kapittel for å vise dens seriøsitet, dens grundighet og alvorlige vilje til å finne sannheten. Det er ingen som kan si at den ligger tilbake for det store gross av krigslitteratur fra jøssingsiden.

Fra gjennomgåelsen av de enkelte punkter nevner vi:

Pkt. 1 gjaldt som kjent omtalen av Quislings tyske kontakter høsten 1939. Jacobsen fremla her et vitneprov av Hans Wilhelm Scheidt, hvis brev spilte en hovedrolle i Quislingsaken. Vitneprovet var opptatt av Jacobsen sommeren 1968, men ble avvist av advokat Schjødt og deretter av retten.

De 2 følgende punkter, som ellers er uten reell betydning gikk advokaten raskt over. Når det gjaldt punkt 4 om den manglende norske mobilisering, så pekte Wiesener på at det burde være åpenbart at for en engelskmann var det som foregikk i april dagene 1940 ingen mobilisering. «Vi nordmenn kan selvfølgelig diskutere om det var delvis, stille osv.

mobilisering, men én ting er klar: Etter engelsk målestokk var det ingen effektiv mobilisering.»

Pkt. 5 gjaldt noe filologisk pirk, pkt. 6 var strøket av motparten. I forbindelse med pkt. 8 om lærerstriden sa Wiesener at det ikke var NS-folk som satte opp lister over lærere som skulle arresteres. Det må også understrekes at Hewins reiser hård kritikk mot denne aksjonen. Videre at Quisling satte seg imot at lærerne skulle sendes i fangenskap nordpå. Det var et feilgrep fra Terbovens side.

Pkt. 9 gjaldt behandlingen av Quisling etter arrestasjonen. Det het i boken at han gikk i en felle. Advokaten viste til en bok utgitt av heimfrontfolk (1961) kalt «Mil. org.», hvori det skrives at dr. Foss fra Heimefronten lovet Quisling *custodia honesta*. Dermed står det klart at Quisling selv i alle fall følte det som han gikk i en felle da han ble arrestert.

Punkt 11 angående jødene henviste til en uttalelse i et skriv fra Forbundet for sial Oppreisning til den internasjonale juristkommissjon av 15. juni 1964. Det het her at «Ingen NS-medlem hadde noen sinne skadet jøder.» Dette var selvfølgelig galt, sa Wiesener. Hverken Hewins eller Jacobsen ville benekte at enkelte NS-folk hadde skadet jøder, og Quisling hadde også kommet med sterke demagogiske utfall mot jødene, men den store masse av NS-folk deltok ikke i aksjoner mot jøder. Det var en ren tysk affære.

For egen regning kan vi tilføye at nevnte skriv som siteres i boken var forfattet av en privatmann. Forbundet for Sosial Oppreisning hadde bare sluttet seg til anmodningen til juristkommissjonen om å ta seg av det norske landssvikoppgjøret.

Det står ellers fast, sa Wiesener, at Jacobsen selv gikk aktivt mot anti-jødiske tiltak, bl. a. rev han ned plakater rettet mot jødiske forretningsfolk i Moss og kom opp i vanskeligheter av den grunn. Wiesener reiste ellers tvil om hvorvidt NS som organisasjon kan betegnes som antisemitisk. Utryddelse av jøder sto iallfall både NS-ledelsen og vanlige medlemmer fjernt. Wiesener fant det derfor sterkt beklagelig hvis motparten ville trekke inn jødiske vitner på dette punkt og dermed skape en uheldig følelsesmessig atmosfære i retten.

Pkt. 12 gjaldt stortingets funksjonstid som ble forlenget fra 3 til 4 år i 1938. At

dette var grunnlovsstridig kan ikke karakteriseres som en vill påstand og fremholdes som «en forfalskning». Professor Skeie og Høyesterett av 1942 (med Pål Berg som justitiarius) var av samme oppfatning. Det er med andre ord et juridisk strids-spørsmål.

Pkt. 13 som gjaldt hvorvidt løytnant Bonsak (fra Oscarsborg) var innmeldt NS-medlem eller ikke fant advokaten uten betydning.

Pkt. 14 gjaldt hvorvidt de første frontkjempere skulle kjempe mot England eller Sovjet. De meldte seg selv sagt ikke for å kjempe mot England. Det var jo kampen mot bolsjevismen som var Quislings hovedtanke.

Når det gjaldt pkt. 15 om Berggravs nordmarkstur, så var saken satt noe på spissen, men advokaten fant også det av mindre betydning. Forfalskning var det i alle tilfeller ikke.

Hovedpunktene

i saken var spørsmålet om kapitulasjonsavtalen og om heimfrontterroren fra 1945 av.

Når det gjaldt det første av disse punkter, så var det ren ønsketenkning fra bl. a. regjeringshold at krigen gikk videre etter 10. juni 1940. Det er i strid med kapitulasjonsavtalen og det som der står sort på hvitt. Og hvorvidt det hersket krigstilstand etter dette tidspunkt er avgjørende for hvorvidt straffelovens paragraf 86 skal kunne gjøres gjeldende overfor dem som ikke samarbeidet med tyskerne før etter dette tidspunkt. Advokaten pekte ellers på at den oversettelse av avtalen som ble benyttet under landssvikoppgjøret var feilaktig. Når det ellers gjaldt avtalen ville Wiesener legge frem et brev fra den tyske forhandler, general Buschenhagen.

Advokat Schjødt fór nå opp og nesten ropte at dette var forsøk på overrumpling. Det var mot spillets regler å trekke frem dette gamle skrevet nå. Det skulle ha vært innlevert på forhånd.

Jacobsen forklarte at han hadde hatt Buschenhagens forklaring siden 1963, men med uttrykkelig forbud mot offentliggjøring og mot at generalens navn skulle trekkes inn. Først i forrige uke hadde Jacobsen telegrafisk fått Buschenhagens tillatelse til å bruke brevet.

Da advokat Schjødt holdt fast på sin protest, svarte Wiesener med en skarp kritikk. Han fant det unfair at motparten nektet å slippe frem en forklaring fra den tyske part, fra den annen part, ved kapitulasjonsforhandlingene. Det må stå dårlig til med argumenter når man ikke engang har mot

til det, slo Wiesener fast.

Dommeren innskjøtt at han syntes det var merkelig at Buschenhagens forklaring ikke var fremlagt før, og Jacobsen forklarte nok en gang at han hadde henvendt seg til den tyske general flere ganger i sakens anledning, siste gang telegrafisk. Og først da fikk han tillatelsen.

Schjødt reiste seg nå og sa harmdirrende at han ikke kunne godta et brev forfattet under ukjente forhold. Han fant det ellers med kjennskap til Wieseners oppfatning smigrende å bli karakterisert som unfair av ham. Han nektet å se Buschenhagens forklaring og krevet at generalen måtte bli innkalt som vitne til retts-saken.

Wiesener svarte at man ikke godt kunne plage en snart 80 år gammel mann helt hit opp. Utgiftene ville også bli for store.

Dommeren sa så at retten måtte ha tid på seg til å trefte en avgjørelse om hvorvidt brevet fra Buschenhagen skal kunne legges frem. Han gikk ut fra at dette kunne utstå til den følgende dag.

★

Schjødts reaksjon når det gjaldt dette å godta et tysk vitneprov uten nærmere eksaminasjon av vitnet er ganske interessant når man tenker på det som foregikk under saken mot Quisling med Annæus Schjødt sen. som aktor. Det ble ustanselig dynget nye tyske dokumenter og brever på rettens bord og forsvaret beklaget seg over ikke å kunne overkomme alt dette nye. Tyske ledere med dødsdommen hengende over seg ble avkrevet vitneprov i drastiske forhør og disse ble godtatt av retten i Quislingsaken uten at det ble adgang til å kryssforhøre vitnene fra forsvarets side. Scheidts brev ble godtatt uten at retten fikk vite under hvilke forhold det ble skrevet, slik jr. krevet det når det gjelder Buschenhagen.

★

Wiesener leste så opp kapitulasjonsavtalen og gav sine kommentarer til den. Han understreket også at offiserene hadde avgitt æresord på ikke å kjempe mot tyskerne under den pågående krig og sa at når den norske offisersstand «ikke visste bedre», så kunne man ikke vente mere av vanlige NS-medlemmer. Det fremgikk ellers klart at avtalen var mellom den norske og den tyske overkommando og ikke bare gjaldt 6. divisjon.

Terroren

Wiesener understreket at når boken sammenligner Gestapo-terror og heimfrontterror, så betyr ikke dette

(Forts. side 5)

FOLK OG LAND

UAVHENGIG POLITISK PUBLIKASJON

Redaktører:

ODD MELSON, ansvarlig

ALEXANDER LANGE

Rettsaken

Vi skal naturligvis ikke knytte noen kommentarer til realitetene i den rettsak som for tiden pågår mellom Hans S. Jacobsen og stortingsmann Sverre Løberg så lenge saken pågår og det ikke er avsagt noen dom. Vi henviser til det referat vi bringer. Det er i første rekke ment som et supplement til dagspressens referater, som svært ofte er langt fra så objektive som ønskelig kunne være.

Imidlertid føler vi trang til her og nå og før det foreligger noen dom i den selebre sak å arrestere en overskrift i NATIONEN til bladets forhåndsomtale av saken. Det heter i denne overskrift «Blir Quisling-boka 'Profet uten ære' erklært som fusk?». Det er som alle forstår slett ikke det saken dreier seg om, selvom «retts»oppgjørets gamle garde av forsvarere gjerne vil gjøre den til den. Hewins er ingen part i denne sak, som er reist av Hans S. Jacobsen, der på vegne av Store Bjørn forlag foresto utgivelsen av den norske utgave av boken til Hewins, fordi stortingsmann Sverre Løberg i en rekke offentlige foredrag beskyldte ham som forlagets representant for verdensrekord i historieforfalskning og trakk hans åndsevner i tvil.

Det er Løberg og hans prosessfullmektig som har plukket ut de 14 punkter i den over 400 sider tykke boken til Hewins og forsøker å bruke eventuelle feil i fremstillingen i disse 14 punkter som sannhetsbevis for beskyldningene. Resten av boken står uanfektet og Jacobsen har for sin del ikke anledning til å ta opp andre sider ved «rettsoppgjøret» enn det motparten har funnet for godt. Det er ellers karakteristisk at man ikke aksjonerte mot den britiske utgave av boken fordi man ikke regnet med å kunne få medhold ved en engelsk rett.

Dette er forøvrig ikke det første forsøk som gjøres på ad slike omveier å komme boken til Hewins tillivs. Den avdankede riksadvokat gjorde forsøk på det samme under en kontrovers mellom Sverre Hartmann og FOLK OG LAND i sin tid, og skuffelsen var stor og åpenbar da det ble forlik i saken før riksadvokaten, som han hadde bebudet, fikk laget offentlig straffesak av den. Den sak hadde absolutt intet med boken til Hewins å gjøre, men det var likevel hensikten å røre det hele sammen. Det røpet VERDENS GANG, som vel måtte betraktes som et slags organ for det Aulie sto for, i en kommentar til saken før den ble bilagt.

Hva NATIONEN mener med å ta stilling til saken slik bladet gjør i nevnte overskrift vet vi ikke. Kanskje det er et hendelig uhell i redaksjonen, hvor en politisk klossmajor har lekt politiker? Såvidt vi har forstått var redaktør Vårviks syn på «retts»oppgjøret da han var generalsekretær noe annerledes og det er bedrøvelig at politiske spekulasjoner, nedarvet fra partipolitikeren Holten, som heller ikke turde si hva han virkelig mente i spaltene, og fra broder statsråd, hvis meninger vi ikke kjenner, forleder bladet til å forsvare indirekte iallfall en dårlig sak. Spesielt uheldig tør dette kanskje vise seg å bli med sikte på det forestående stortingsvalg som så meget avhenger av for de borgerlige.

At aviser som Aftenposten og Dagbladet geberder seg som de rene talerør for den saksøkte arbeiderpartimann og hans prosessfullmektig, quislingaktorens sønn, gjør ikke saken bedre i denne henseende for koalisjonen. At Arbeiderbladet støtter sin stortingsmann er jo rimeligere.

Men fremdeles er det jo tid til å undersøke for de valg-

FORBUNDETS

årsmøte blir 18. april

Årsmøtet i Forbundet for Sosial Oppreisning er nå fastsatt til fredag 18. april kl. 17 i Grotten Restaurant, Oslo, samme sted hvor det har vært holdt de siste år. Styret blir innkalt til møte samme sted kl. 15. Vanskeligheter med å skaffe lokale gjør at møtet ikke kan holdes en lørdag slik enkelte uttalte ønske om.

Nærmere kunngjøring vil komme i neste nummer.

Rieber-Mohns
kringkastingsforedrag

om «Vidkun Quisling — en mannsalder etter» i paterens forræderserie skal vi komme tilbake til i et senere nummer. Vi er helt sprengt for tiden med rettsreferater og annet.

Et brev til biskop
Alex Johnsen, Hamar

En av våre lesere har oversendt oss gjenpart av et brev han har tilstillet biskop Alex Johnsen på Hamar. Det lyder slik:

Jeg har nylig lest Deres bok om Eivind Berggrav. Spenningens mann. Må si det var godt skrevet, men mange ting som jeg har vanskelig for å forstå. De skriver: Idag er rettsoppgjøret glemt av de fleste. Ingen tenker lenger på om en mann har vært medlem av NS eller ikke. Jeg undres på om dette resultatet ville være nådd om man ikke hadde fulgt «Folkedommens» linje osv.

Og jeg forstår at De går god for brosjyren Berggrav skrev, «Folkedommen over NS». Jeg vil si det slik: Jeg tror det ville gått bedre om denne brosjyre ikke hadde vært skrevet. For det er jo så at så lenge det ikke foreligger en dom er vedkom-

budde partipolitikere om det ikke nå blåser andre og friskere vinde enn før — og det pressen gir uttrykk for — og å snu kappen etter denne vind.

Men hvordan det nå enn går med det og med Løbergs injurier, så er hovedsaken den store ting at man endelig har fått luftet striden om kapitulasjonsavtalen offentlig. Det øvrige er sammenlignet med det igrunnen mere eller mindre uinteressant.

Litt rundt omkring
Løbergsaken

DAGBLADET liker tydeligvis ikke publikumet i rettsalen og forteller sine lesere om sinte tilrop til pressen m. v. Pussig nok later det ikke til at andre pressefolk har hørt tilropene, så det må vel bare være det stakkars Dagbladet det har gått ut over. Noe så ufortjent at det akkurat skal ramme dette blad som refererer så objektivt!

*

AFTENPOSTEN begynte å referere saken ganske objektivt, men etterhvert ble den skjødtske slag-siden mere og mere påtagelig, og man havnet ved ukens slutt som et rent talerør for saksøkte. Har referenten fått seg en oppstrammer av rette vekommende — denne «man» som ifølge Schjødt krever å få «kontrollere» det som serveres fra rettsalen og derfor ikke ville godta lydbandopptak?

*

Vi synes nok det går litt utenfor grensene av det anstendige, når general Roscher-Nielsen først under påberopelse av «personlige grunner» ikke møter frem som vitne i retten hvor han kan bli underkastet et høyst påkrevet kryssforhør, men slipper fra det med å gi en rettslig forklaring som dokumenteres, og så mens saken pågår likevel lar seg intervju av en bergensavis og der opptrer som part i saken med angrep på saksøkeren og på Hewins.

*

Siden Schjødt har vært så interessert i fotnoter og rettelser i

mende fri. Men i 1945 fikk mange (før det endelig forelå en urettferdig dom) brev om at vedkommende var oppsagt på grunn av deres forhold under okkupasjonen. Det kan enhver se etter i en leksikon under rettsoppgjøret.

Jeg vil gjerne spørre slik det spørres av en innsender i FOLK OG LAND: Tør dere ta en slik diskusjon dere «gode» nordmenn. For eks. i TV eller i radio. Jeg er også sikker på at FOLK OG LAND vil gi spalteplass.

Etter min mening ble hele rettsoppgjøret lagt feil opp, for å si det forsiktig. Vi kan ta et bilde. En som hopper på ski kommer skjevt utfor, og da blir jo hele nedslaget feil. Det var dette som hendte i 1945. Det ble et maktoppgjør og ikke et rettsoppgjør.

Harald Kristiansen.

Naturligvis skal biskopen få komme til orde i FOLK OG LAND hvis han ønsker å ta opp en diskusjon om disse ting.

den norske utgaven av Hewins-boken, så kan kanskje bl. a. FOLK OG LANDs anmeldelse av den engelske utgaven av boken gi forklaring på hvorfor det ble foretatt visse korrigeringer. Det het i vår anmeldelse dengang (I 1965) bl. a.: «Naturligvis kan det påvises både ukorrektheter og enkelte feiltolkninger i boken. Legendedannelsen omkring Quisling har alt begynt og gir seg sporadisk uttrykk i boken til skade for objektiviteten. — — — Men hva betyr det i forhold til den sum av objektive og korrekte opplysninger og den anstendige og overbevisende vurdering av Quisling og okkupasjonstidens forhold forfatteren legger frem.»

*

Schjødt og general Roscher-Nielsen klynger seg som kjent fremdeles til påstanden om at kapitulasjonen i Trondheim bare var en lokal affære for Nord-Norge! Og det trass i at det foreligger en annen slik lokal avtale for 6. divisjon. I den anledning understreker vi at kapitulasjonsdokumentet som berodde i det tyske utenriksdepartementet bar titlen «Militärische Kapitulation Norwegens — —» (Jfr. brevet fra general Buschenhagen)

*

Den tyske general tar ellers feil når han sier at kong Haakon i sin proklamasjon av 7. juni sa at han ville fortsett krigen utenfor Norges grenser. Det han sa var at kampen for å gjenvinne Norges frihet og selvstendighet ble fortsatt utenfor landets grenser. Og den kampen skulle tydeligvis bestå i å sitte i eksil og trust i Englands seir i krigen. Koht forteller jo noe om dette i sin bok. Statsrådene drøftet såvisst ingen fortsatt krig, men hvorledes de skulle kunne livnære seg i utlendigheten. Spesielt var Nygaardsvold bekymret, for han var for gammel til å begynne på bryggen igjen, sa han. Det var bare kapitulasjonsforhandleren Roscher-Nielsen som var så krigersk — dog ikke mere enn at han gav sitt æresord på ikke å fortsette å krige!

ETTERMÆLE

H.r.adv. Hjort er død. Han uttalte en gang:

«Det bevisste justismord er den avskyeligste form for forbrytelse, fordi det øves under skinn av rettspleie. Den er en hån mot rettstanken, en virkelig gudsbespottelse fordi kravet om rettferdighet er av guddommelig opprinnelse.»

Det er avdødes ettermæle.

Red.

O. H.

NORSK POLITIKK RADIKALISERES

Det er stortingsvalg til høsten og en del partier har allerede hatt nominasjonsmøter. Deltagernes meninger har til dels vært svært motstridende på disse møtene. Spesielt er det ungdomsorganisasjonene som har oppnært mot at deres kandidater har blitt plassert for langt nede på listen og mener at deres spesielle interesser har blitt tilsidesatt.

Denne tendens viste seg til fulle på Oslo Venstrelags nominasjonsmøte sistleden. Da ikke Oslo Unge Venstres kandidat ble nominert som nummer tre på listen, forlot de ca. 30 representanter fra UV møtelokalet i protest. Ved nominasjonen forlangte UV en kandidat på førsteplass som var representativ for deres syn, både politisk og aldersmessig. Da dette ikke lykkedes, ved at Helge Seip, som Unge Venstre anser for å være en typisk representant for koalisjonslinjen, ble oppstilt som nummer en, og heller ikke tredjeplass ble besatt av en for UV akseptabel kandidat, ble det for meget for de unge. Sinnene kom i kok og de tredve forlot lokalet.

Ifølge talsmenn for Unge Venstre var dette ikke noe

FOR UNGDOMMEN

Red.: **Hallvard M. Paasche**

*Men nye slekter fødest der korp og daude gol.
og nye heimar reiser seg av gruset,
og borni spring på tun att og tindrar i sol
og nye bjørker syng sin song kring buset.*

definitivt brudd med partiet, men at det får konsekvenser for valgsamarbeidet er det ingen tvil om.

Vi har i klar erindring bruddet mellom SUF og SF på landsmøtet for noen tid tilbake. Om ikke Venstres nominasjonsmøte var like dramatisk, er det en klar tendens til splittelse mellom ungdomslagene og moderpartiene på venstre fløy innen norsk politikk. Hvis ikke partiene klarer å skape orden og ro innen rekkene før stortingsvalget, kan det medføre forskyvninger i radikal retning, som ikke minst Venstre og Sosialistisk Folkeparti er dårlig tjent med. Det er for tidlig å spørre om valgets utfall, men det skulle ikke forbause oss om NKP f. eks. i Hedmark fikk en representant inn på tinget.

Det ser heller ikke ut til at de mere «konservative» partier klarer å mobilisere større styrker i kampen om plassene i stortinget, da disse er blitt for sedate og selvtilfredse til å vekke entusiasme for sine program. Mens den politiske venstrefløy radikaliseres, sovner den borgerlige stille og rolig inn på grunn av hjerteinfarkt, uten å være seg bevisst at dens dager snart er talte.

LESERBREV

NYTT POLITISK PARTI?

Da lektor Hoaas presenterte sitt skrift «Ny nasjonal politikk», dukket det opp en organisasjon som kalte seg Nasjonal Ungdomsfylking. Det har siden vært stille omkring denne organisasjonen, og godt er det. Men nå verserer det rykter om at et nynazistisk parti er under opp-

seiling. Vi innen SUF ser med både avsky og spenning på en eventuell slik politisk nyskapning. Kanskje De er så vennlig å orientere meg litt om ryktene taler sant.

E. P.

Herr E. P.

Så langt vi har kunnet bringe på det rene, eksisterer Nasjonal Ungdomsfylking i beste velgående.

Når det gjelder planer om starting av et «ny-nazistisk» parti, må vi innrømme at vi ikke kjenner noe til det. Med hensyn til «ny-nazistiske» partier, er jo alle ikke-kommunistiske organisasjoner ifølge SUF's terminologi reaksjonære, fascistiske eller «ny-nazistiske». Hvis E. P. med «ny-nazistisk» mener nasjonalt, da det er vanlig praksis blant internasjonaltene, håper vi at ryktene taler sant.

Vi på vår side kan ikke se at noen av våre eksisterende politiske partier representerer noe brukbart alternativ til den stadig økende

venstreradikalisme. Derfor ville vi bilse et parti som bygger på våre nasjonale grunnverdier velkommen. Hvis det samme eventuelle parti ville ta opp til kritisk vurdering den urett som ble begått mot store deler av det norske folk i rettferdighetens navn etter krigen, ville vi komme et langt skritt på veien mot en samlet nasjon. Ingen av våre politiske partier har turt å røre ved «rettsoppgjørets» mange skyggesider, så hvis et kommende parti ville på ta seg å renske opp i hengemyren, ville det få mange tilhengere, også blant dem som ikke ble rammet av «rettsoppgjørets» Red.

BRENT JORD

Det er ikke ofte en får anledning til å rose en norsk film, men med filmen «Brent jord» stiller det seg annerledes. Denne filmen som har sin bakgrunn i evakueringen av Finnmark 1944—45, er så velsignet fri for oppkonstruert heroisme og fordumming av motparten som norske krigsfilmer ofte er preget av. Den er usentimental og spennende, og selv om det tragiske er fremherskende hele tiden, så sitter man ofte og småhumrer over de mange utslag av den noe særegne finnmarkske form for humor. Filmen virker i det hele tatt troverdig og ekte, og derfor er den å anbefale.

Snorre d. y.

SAGAEN OM HORST WESSEL

Fortalt av hans SA-kamerat Erwin Reitmann

Minner om Horst Wessel

Den nye stormfører

Fra gammelt av var Øst-Berlin marxismens domene. En av de betydeligste høyborger var området Friedrichshain. I nærheten av Schlesischer Bahnhof! Her er ankomststedet for alle galiziere, polakker og alle indvidene fra det fjerne østen.

Schlesischer Bahnhof! Det betød øde, heslige gater, forbryterkneiper, undermennsker, alfonser. Marxismen er hjemme her, her har den slått seg ned.

Omkring denne jernbanestasjon ligger Friedrichshain, en by for seg med sine over 340 000 innbyggere (Bo-

ken er som nevnt utgitt i 1932). Dette skumle strøk skulle bli Horst Wessels kampområde.

I tropp 34 av Standarte V gikk alt hulter til bulter. Disiplinen, kampånden og kameratskapet svant mere og mere og dermed også folkene. En umulig tilstand — en bitte liten, ubetydelig og splittet tropp skulle i det knallrøde område Friedrichshain bringe nasjonal-socialismens tanker til gjennombrudd?

Denne håndfull skulle ta kampen opp med en hær av blodtørstige røde mordbanditter? Tyve, tredve SA-folk mot hundretusner? Et grotesk foretagende!

Terroren var uhyrlig. Motstanderen var seg sin overlegenhet bevisst og utnyttet den brutalt. Vi var ute av stand til å tre opp mot ham. Intet ville ha virket mere tåpelig og latterlig enn om noen dengang hadde sagt at vi ville bryte terroren!

De umuligste folk forsøkte seg som førere med mere god vilje enn evne. Vi var et vrak som drev omkring uten styring. Det var en jammer.

Dog en dag svirret de eiendommeligste rykter i troppe og distriktet.

En ny fører hadde innfunnet seg og skulle overta troppe. Man var på grunn av de mange skuffelser blitt

ytterst mistroiske. Men med den nye fører måtte det være noe ekstra. Man snakket om ham stadig. Hans navn var på alles lepper og opphisselsen steg etterhvert. Så kom troppsaftenen. Reklamen hadde ikke vært forgjeves. I Heinrichs Festsålen var nesten alle partifeller som Friedrichschain kunne mønstre møtt frem. Ved siden av ynglingen satt den gråhårede mann, håndens arbeider ved siden av åndens. Hemmelig satte alle de største forhåpninger til den nye fører som de hadde hørt så meget om! Så plutselig var han der — Horst Wessel!

Han presenterte seg for kameratene og gav en glimrende oversikt over den politiske situasjon, til hvilken han knyttet sine planer og mål.

Hvem kunne trekke seg unnav når han sto slik foran alle med hendene i hoftene, med stolt reisning av hodet, med lysende øyne? Når han formet sine store idealisme i ord?

Som trollbundne satt folkene der og hang ved hans lepper. Han kunne ikke fortelle dem nok! De følte hvorledes han vant dem mere og mere. Han kjempet om hver, enkelt sjel.

Det var den fører man hitil hadde savnet. Ham ville

man og måtte man straks underordne seg.

Da han tilslutt oppfordret alle menn til å kjempe med i forreste rekke i den tyske revolusjon, i SA, da meldte nesten alle seg, gamle og unge. Alle de som forbitret hadde trukket seg tilbake fra aktivt medarbeiderskap innfant seg igjen. Resultatet av aftnen var storartet og uventet både for oss og for Horst Wessel. Vi var nemlig straks blitt til en Sturm og fikk istedenfor det tosifrede tall Sturmnummer fem.

Allerede denne første aftnen ga visshet for at det nå inntrådte en grunnleggende forandring i de tidligere forhold, nå har vi en virkelig fører og nå befinner den rette mann seg på den rette plass.

Horst Wessel hadde erobret seg sin garde, med hvilken han snart fikk Berlin til å spisse ører, i Sturmen. Her passet ordet: «Jeg kom, så og vant!»

Selv skrev han i sin dagbok at han hadde vunnet et vidunderlig menneskemateriale. Denne første aftnen var avgjørende. Han slynget et bånd om fører og folk som aldri mere kunne rives istykker.

Historien til Sturm 5 begynte!

(Fortsettes)

Løbergsaken — —

(Forts. fra side 2)

at de er identiske. Terror er et vidt begrep og omfatter både fysisk og psykisk terror.

Terror under krig er motbydelig, men brukes av alle krigførende og okkuperende nasjoner. Hjemmefrontterroren hadde en ganske annen form enn den tortur som dessverre ble brukt av Gestapo. Den var i første rekke en slags hevnterror mot de titusner av NS-folk som ble arrestert etter frigjøringen.

Wiesener gikk så over til en tre kvarters opplesning av Martha Steinsviks bok «Frimodige Ytringer». Det var knøttende stilt i salen under opplesningen. Da advokaten hadde avsluttet opplesningen slo han fast at påstanden om heimefrontterror nok ikke var noen historieforfalskning, men «blodig sant».

Advokat Schjødt spurte Wiesener om det var hans mening at historiene fra fru Steinsviks bok var bekreftet.

Wiesener: Bekreftet? De ble etterforsket av politiet og kunne ikke tilbakevises. Vil De virkelig påstå at dette ikke er sant? Ja, De er vel troendes til det!

Påstand

Efter denne kraftsats satte advokat Wiesener så frem sin påstand:

Følgende uttalelser kjennes døde og maktesløse: «Jacobsen bør frivillig underkaste seg psykiatrisk observasjon. Hvis ikke spesialistene kommer til at han har manglende sjelsevner, er han en av de største forfalskere og forfuskere av denne del av Norgeshistorien som eksisterer.»

Sverre Løberg tilpliktes å erstatte H. S. Jacobsen saksomkostningene med et passende beløp.

2. dag

Buschenhagen skal avgis forklaring i Tyskland.

Annen dags forhandlinger begynte med at adv. Wiesener fortalte retten at flere personer hadde kontaktet ham, etter at de hadde hørt at Schjødt avviste brevet fra von Buschenhagen som bevis i saken, for å si seg villig til å finansiere reisen for generalen til Norge, hvis han ville møte som vitne.

Advokaten opplyste at Jacobsen så hadde snakket med general Buschenhagen i telefonen. Den 77 år gamle tyske offiser beklaget at han av helbredsgrunner ikke kunne reise til Norge, men

erklærte seg villig til å avgis rettslig forklaring i Tyskland. Advokat Schjødt hadde intet imot slik avhøring og at rettsboken ble dokumentert i retten i Norge.

Retten kom da frem til at den skulle tilstille Justisdepartementet en rettsanmodning om å oppta forklaring av von Buschenhagen i Tyskland, og samtidig skulle Roscher-Nielsens forklaring oversettes til tysk, slik at generalen kunne gjennomgå den.

Schjødts innledningsforedrag

Da dette var bragt formelt i orden, fikk adv. Schjødts ordet til sin innledning. Han innrømmet at saken var både viktig og omfattende, og at den har sin bakgrunn i landssvikoppgjøret. Men det er ikke det saken gjelder, men om det foreligger injurier i denne forbindelse, sa Schjødt, som forøvrig meddelte at hans part ikke ville vedstå seg å ha sagt at Jacobsen var en av de største forfalskere av historien, men innrømmet å ha beskyldt ham for kvalifisert historieforfalskning.

Videre sa han at de som etter 1945 ble domfelt, ikke kunne beklage seg, da det ble benyttet lovlige lover gitt av våre lovlige myndigheter!

Efter denn dristige påstand, gikk han over til å omtale boken «Quisling — profet uten ære». Schjødt hadde lest både den engelske og norske utgaven, den siste oversatt og korrigerert av Hans S. Jacobsen, som også stod som utgiver. Adv. Schjødt sa at den norske utgaven av boken hadde vakt berettiget oppsikt i landet, da den er blitt delvis om- og bearbeidet av saksøkeren.

I tråd med sitt forsvarsopplegg om at Jacobsen aktivt hadde forfalsket historien ved å omarbeide boken pekte han på en rekke fotnoter som han hevdet var laget av Jacobsen slik at boken tildels hadde fått nytt innhold i den norske utgaven. Et nokså pussig opplegg eftersom de skarpeste angrep fra «det offisielle Norge» jo nettopp ble rettet mot den engelske utgaven av boken. Dette med at bokens tendens er endret vil ellers de mange som har lest den engelske utgaven — det ble solgt over 600 eksemplarer bare gjennom Folk og Lands Boktjeneste — kunne gjøre seg opp en mening om.

Et av de punkter advokaten henviste til i forbindelse med fotnotene var en fotnote, merket «O.anm.»,

hvori det ble anført at Nygaardsvold og Koht hadde avgitt uriktige forklaringer i Skanckesaken (om ikke å ha sett kapitulasjonsavtalen til tross for at de hadde satt sine signaturer på den) og at de derfor var medansvarlige for henrettelsen av Skancke. Hva historisk galt det er i denne vurdering av de to herrers innsats på dette område fremgikk ikke klart.

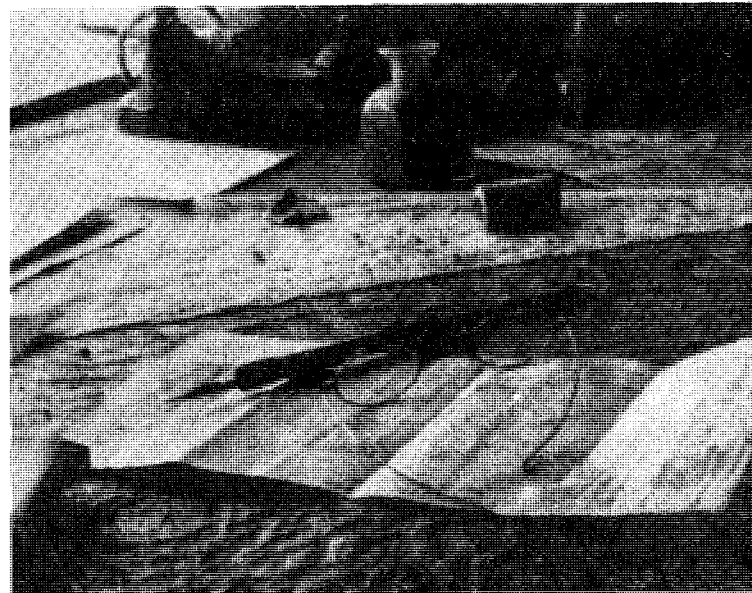
Videre kom adv. Schjødt inn på de 14 punktene som saken dreier seg om. Blant annet avviste Løbergs prosessfullmektig sammenligningen i boken mellom Berggravs og Quislings gjerninger i april dagene 1940. Den innsats som biskop Berggrav gjorde var av ren humanitær art for å spare unge gutters liv, mens Quislings oppfordring var objektivt landsforæderi.

Schjødt hevdet at Jacobsen har gitt uttrykk for uriktige fakta med vidende og vilje i boken.

Jacobsens partsforedrag

Efter pausen fikk Hans S. Jacobsen anledning til å holde sitt innledningsforedrag. Han skisserte opp sin løpebane i NS og nevnte belønningen han fikk for sin innsats i en ulvetid, åtte års tvangsarbeide. Videre hvordan utgivelsen av Hewins bok kom istand med alle de vanskeligheter den medførte. Jacobsen påpekte den skjevhet i historiefremstillingen som vår nyere tid har vært preget av. Av den grunn kunne det være på sin plass at en bok skrevet av en englender med et annet syn på saken kom ut på norsk. Jacobsen hadde, etter å ha lest den engelske utgaven, henvendt seg til Hewins og gjort ham oppmerksom på de feil og mangler den var belemret med. Slike korrigeringer hadde også kommet fra flere hold og rettelser var da blitt foretatt. Den norske utgaven var blitt oversatt av flere personer, så språket kunne være litt forskjellig. Men innholdet var i overensstemmelse med originalen, bortsett fra de nevnte rettelser av faktiske misforståelser. At der kunne forekomme enkelte små oversettelsesfeil, var noe man måtte regne med i en bok på 400 sider, sa Jacobsen. På den annen side hadde forfatteren godkjent alle anmerkninger og rettelser som var blitt foretatt. Hans S. Jacobsen dokumenterte dette ved et brev som retten hadde fått, hvor Hewins erkjente å være ansvarlig for den norske utgavens innhold.

Mesteren og hans fornekttere

Når han tier blir der tyst — —

En skrivende norsk dame, en dikterinne, har nylig vært på et forfattermøte øst i Polen. Der skal kvinnen ha uttalt disse merkvverdige ord: «Fri og bevare meg om jeg skulle ha nazisten Knut Hamsun til læremester».

Vi skjønner, kvinnens uttrykksmåte ligner ikke mesterens, hennes måte er ukvinnelig, uridderlig, brutal, ubehøvlet, rent som en matros på ølstue. Mesteren kunne ha svart henne sålunde: «Medkvart saa er det som du er litt taapelig, at du har Vet for en Skilling og Dumhet for en daler. Ja det paa- staar jeg i Kraft.»

Og så «nazisten Hamsun»! Er den skrivende kvinne aldeles ubekjent med at Hamsun «gjennom et meget langt dikterliv har skapt flere hundre skikkelser — skapt dem innvendig og ut-

Eter Jacobsens redegjørelse gikk man over til eksaminasjonen.

Adv. Schjødt henvendt til Jacobsen: — Er De ansvarlig for det som står som Deres anmerkninger?

Jacobsen: — Noen av forandringene i boken har kommet til på Hewins initiativ og noen på mitt.

Schjødt videre: — Hewins fraskriver seg ansvaret for oversettelsen av boken, er det så?

Jacobsen: — Hewins står for bokens innhold i alt vesentlig, med nyanser.

Dommer Hougen til Hans S. Jacobsen: — Går De god for de forandringer som foreligger?

På dette punkt svarte **Jacobsen:** — En del av forandringene er formidlet av meg og noen foreslått av meg. Men alle forandringer er godkjent av Hewins.

(Forts. side 6)

vendig som levende mennesker, i hver sjælelig tilstand og nuanse, i drøm og handling».

Men kvinnen er i slett selskap, i meget slett kvinneselskap. I 1945 da mesteren som olding var blitt innesperret, var fratatt sine midler, var gjort til tigger, i den tid da hans verker ble kastet i veigrøftene, da følte en kvinnelig norsk Nobelpristagerske at nå var tidens fylde inne, hun overfuset Hamsun på det infameste. Til skam for folk og land, til ingen ære for den kirke som så høylydt erklærte henne som sin datter.

Makter aldri de norske skribenter å erkjenne og anerkjenne at Hamsun hører verdenslitteraturen til? Invektivet «nazisten Hamsun» er dessverre fremdeles god latin i vårt hjemlige Trangvik, men i det internasjonale selskap taler ikke danne- de mennesker om nazist-Hamsun, like lite som de taler om epiletiker-Dostojevskij, gjeldsslave-Cervantes, danselærer-Shakespeare eller klumpfot-Byron.

Men dikterinnens biskhet og avsvergelse har sin nærliggende forklaring. I sine litterære foredrag, i «Mysterier», i «Ny Jord» var den unge Hamsun meget fripostig overfor den tids diktere. I sin aller siste bok er oldingen inne på at de store eke-trær er felt, tilbake er kun kratt som ikke vil bli til noe. Det tærer på sinnet, det er fortærende, dette å måtte være bare kratt i skygen av en Nobelpristager med verdensberømmelse.

Engang skrev Hamsun: «Naar han tier, blir det tyst». En annen gang skrev han: «St. Hans 1948. Idag har Høiesterrett dømt, og jeg ender min skrivning.» Siden da har det vært tyst i Norges dikterverden. Oslo, 7-12-68.

Alfred Dale.

(Forts. fra side 5)

Schjødt: — Går De god for boken?

Jacobsen: — Nei, den står naturligvis forfatteren for. Hewins har fått korrekturen og lest gjennom den.

Schjødt: — Har De kontrollert punktet om at Bonsak var medlem av NS?

Jacobsen: — Nei, jeg har ikke kontrollert det.

Og med dette flisespikkeriet om Bonsaks medlemskap i NS eller ikke ebbet annen dags forhandlinger ut.

3. dag

Schjødts kryssforhør av Jacobsen

Tredje dags forhandlinger startet med at dommer Houggen opplyste at retten hadde rettet en formell begjæring til Justisdepartementet om å få Buschenhagen avhørt i Tyskland.

Derefter fortsatte dialogen mellom Hans S. Jacobsen og adv. Schjødt.

Schjødt: — Har den norske utgaven av boken «Quisling — profet uten ære» også hatt den intensjon å rehabilitere landssvikkerne, Quisling og andre, er denne oppfatning riktig?

Jacobsen: — For så vidt er dette riktig.

Efter en del diskusjon frem og tilbake, om noen ubetydelig rettelsener og fotnoter i boken, kom adv. Schjødt inn på begrepet samtidshistorie, da det på omslaget i boken står: Institutt for samtidshistorie.

Schjødt: — Hva er samtidshistorie, herr Jacobsen?

Jacobsen: — Samtidshistorien omhandler de siste 30—40 år — forhold som ennå er under historisk debatt.

Schjødt: — Hva legger De i samtidshistorisk institutt?

Jacobsen: — Et samtidshistorisk institutt er et forum som har litteratur, arkiv etc. hvor personer kan komme for å få opplysninger de er interessert i. Instituttet vil også gi ut bøker og publikasjoner.

Videre kom Jacobsen inn på instituttet og dets planlagte organisasjon og opprettelse. **Schjødt** forsøkte å kriminalisere instituttets virksomhet, da ikke Jacobsen ville oppgi navn på medlemmene av styret. Han mente at instituttet drev lyssky virksomhet!

Schjødt: — Hvorfor er det foretatt forkortelser i den norske utgaven?

Jacobsen: — Grunnen til at en del små avsnitt er blitt strøket i oversettelsen er at boken holdt på å bli for oppsvulmet.

Videre stilte **Schjødt** en rekke spørsmål til Jacobsen angående detaljer i forbindelse med strykninger og til-

føyelser i den norske oversettelsen.

Schjødt: — Hensikten med min eksaminasjon er å bringe på det rene i hvilke punkter i den norske oversettelsen Jacobsen er ansvarlig for strykninger og forandringer.

Jacobsen: — Jeg vil igjen bare henvise til skrevet fra Hewins til retten hvor forfatteren sier seg å være ansvarlig for bokens innhold. Jeg kan ikke i hvert enkelt tilfelle huske hvordan forandringene har kommet istand.

Schjødt forsøkte videre å trekke i tvil Hewins' god-

talelse som har foranlediget denne sak. Hele boken har en tendens, en slik bok kan bli brukt som et ledd i undervisningen blant ungdom og dette er farlig!

NS-medlemmer burde være litt forsiktig med å snakke om at de ble utsatt for terror etter krigen. Jeg har opplevd virkelig terror i fangeleire. Jeg kan ikke finne noen særlig grunn til å komme nærmere inn på de 14 punktene denne sak dreier seg om.

Jeg vedstår meg uttalelsen om at Jacobsen er en grov forfusker og forfalsker av

gått terror mot medlemmer av NS etter krigen. Det hadde i denne forbindelse meldt seg et uventet vitne, adv. Ueland, som var villig til å avlegge vitneprov på at NS-medlemmer var blitt utsatt for grov terror.

Wiesener: — Har De vært medlem av NS, eller på noen annen måte hatt noe med NS å gjøre?

Ueland: — Nei.

Wiesener: — Kjenner De til at det har blitt drevet terror mot NS-folk?

Ueland: — Jeg har inntrykk av, som forsvarer for flere NS-folk, at de ble be-

ordet til bevisførsel fra sak-søkte side. Advokaten har fått slik utmerket presse, spesielt i Aftenposten og Dagbladet at det er overflødig for oss å legge noe til. Vi skal bare nevne noen springende punkter:

Når det gjaldt Quislings forbindelser med tyskerne før 9. april hevdet han at Quisling var med på å forberede den tyske okkupasjon. Her hevder advokaten altså å vite mere enn praktisk talt alle seriøse historikere. Han kom ellers trekende med den gamle Pieckenbrokhistorien og hevdet at Hewinsboken bevisst tok sikte på å redusere Q's medvirkning.

Så var det minefeltene som britene la ut. Det var ikke tre felter som ble lagt ut i Vestfjorden, men bare ett, noe som lett kunne kontrolleres bl. a. i Undersøkel-seskommisjonens dokumenter. Han nevnte ikke at britene selv hevdet å ha lagt ut flere minefelter, og fant seg beføyet til å hevde at om det som sto i boken ikke akkurat var forfalskning, så var det iallfall slendrian.

Spørsmålet om hvorvidt det ble foretatt alminnelig mobilisering 9. april eller ikke viet advokaten inngående omtale. Dette vil vel advokat Wiesener lett kunne tilbakevise senere, så vi skal ikke komme nærmere inn på Schjødts argumentasjon her. Den røpet imidlertid en rystende uvitenhet om militære saker. Advokaten hevdet at fremstillingen i boken var et ledd i å styrke påstanden om et militært tomrum i Norge som berettiget Quisling til å tre frem som regjeringssjef 9. april.

Når det gjaldt punktet om senkningen av Blücher og løytnant Bonsak, så hevdet advokaten at fremstillingen i boken var uriktig og må betegnes som forfalskning. Da advokat Wiesener henviste til et intervju i Arbeiderbladet med løytnant Bonsak, hevdet Schjødt at fremstillingen i boken ikke var overensstemmende med det som sto i avisen.

Jacobsen sa at boken bygget på opplysninger i en artikkel av Alexander Lange i Folk og Land.

5. dag

Ved møtets begynnelse kom advokat **Schjødt** inn på den affære som advokat Ueland hadde gitt vitneprov om, den unge NS-mann som ble prylt opp slik at han hoppet eller eventuelt ble kastet i vannet, og derefter beskutt slik at han døde av sårene han fikk. Han ble skutt «under fluktforsøk» kunne Schjødt berette og vi synes vi minnes denne ordlegging fra forskjellige kanter av verden hvor mord på

Løbergsaken — —

kjennelse av fotnoter og forandringer i teksten i den norske oversettelse. Han polimiserer også mot Jacobsens oppfatning av «Elverumsfullmakten». **Jacobsen** refererte her til en lengere artikkel i Morgenbladet for 9. april 1960, hvor blant andre Hambro ble sitert in extenso. Til dette hadde ikke adv. Schjødt noe å svare.

Derefter forsøkte **Schjødt** å latterliggjøre instituttets arbeide i forbindelse med utgivelsen av den norske utgaven av boken.

Jacobsens avviste Schjødts påstander om at instituttet som sådant stod for utgivelsen.

Efter pausen fortsatte **Schjødt** eksaminasjonen av Hans S. Jacobsen.

— Forandringene omfatter fra uvesentlige til mere omfattende komplekser i den norske utgaven, sa adv. Schjødt, og dette erklærte Jacobsen seg for så vidt enig i.

Gjennom hele eksaminasjonen forsøkte ellers Schjødt å gjøre Jacobsen ansvarlig for alle uoversstemmelser i den norske utgaven av boken i forhold til originalen, og ikke bare forandringene, men hele bokens innhold.

Jacobsen avsluttet med å si at han ikke kunne oppkaste seg til noen sensor av boken «Quisling — profet uten ære», men at dens innhold var i overensstemmelse med hans oppfatning.

Løberg forklarer seg

Efter at saken i byretten så langt var ferdig, fikk stortingsrepresentant Sverre **Løberg** ordet.

Han begynte med å si: — Efter å ha lest boken «Quisling — profet uten ære» både en og to ganger, var det at jeg fremkom med den ut-

vår tids historie. Disse uttalelser har også blitt gjengitt i flere aviser.

4. dag

Fjerde dags rettsforhandlinger fortsatte med at adv. Wiesener stilte en del spørsmål til stortingsrepresentant Løberg angående de beskyldninger han hadde rettet mot Hans S. Jacobsen fra en rekke forskjellige talerstoler, og som hadde blitt gjengitt i pressen.

Adv. Wiesener til Løberg: — Står De ved det som er referert i pressen? F. eks. det at De skal ha uttalt at særlig Jacobsens tilføyelser i boken er forfalskninger?

Løberg: — Dette har jeg ikke sagt.

Wiesener: — Hvorfor har De da ikke dementert det?

Løberg: — Det så jeg ingen grunn til!

«Historieforfalskning» også i Løbergs bok, sier Wiesener.

Wiesener tok så for seg Løbergs bok, «Det jeg husker best» og påpekte at det var feil også i den. Advokaten gikk selv i vitneboksen og redegjorde for iallfall en gal fremstilling i Løbergs bok. Det gjaldt møtet mellom en dødsdømt og hans søster på Møllergaten 19. Løberg sier i sin bok at vedkommende ikke ville ha noe med sin søster å gjøre, da hun var medlem av NS. Dette punkt bestrider adv. Wiesener, som var tiltaltes forsvarer. Han gav en langt annen fremstilling av møtet mellom de to søsken. Men Løberg fastholdt at det han hadde skrevet var helt riktig og noen avklaring på dette punkt kom det ikke til.

Advokat Ueland melder seg som vitne om mishandling av NS-folk.

Derefter ville adv. Wiesener bevise at det hadde fore-

handlet fullstendig rettsløst.

Wiesener: — Varte dette lenge?

Vitnet: — Jeg kan nevne to drapssaker, den ene under og den andre etter krigen.

Wiesener: — Vi tar den etter krigen.

Ueland: — En ung NS-mann skulle arresteres i mai-dagene 1945. Han lå i sin seng da politiet kom for å ta ham. Han ble drat ut av sengen og gitt en kraftig omgang juling, hvorefter han ble kastet på sjøen. Mens han forsøkte å komme seg til lands, skjøt politiet på ham med gevær. Arrestanten ble truffet av flere kuler. Derefter ble det hentet doktor til ham som gav ham førstehjelp. Da dette var utført ble NS-mannen lempet ombord i båten politiet brukte på sin reise for å arrestere andre medlemmer av Nasjonal Samling. På denne turen døde han. Jeg ble anmodet av denne manns pårørende om å påta meg saken for å bringe den inn for retten. Jeg vet ikke om denne saken i det heletatt ble efterforsket av myndighetene.

Adv. Ueland fortalte videre flere eksempler på terror mot NS-folk. Han nevnte spesielt en sak om en tyskfødt dame som var gift med en norsk ingeniør. Hun meldte seg inn i Nasjonal Samling for å få anledning til å besøke sin syke far i Tyskland. Efter krigen ble hun arrestert, hennes forretning og leilighet ble plyndret mens hun satt i fengsel. Dessuten ble hun og hennes mann idømt bot. Til overmål var hun syk da hun ble arrestert, men ble ikke innlagt på sykehus.

Advokat Schjødt om «historieforfalskningen».

Efter at dette vitne var avhørt, fikk advokat Schjødt

fanger skal dekkes over. Advokaten syntes at det var storartet generøst at Stortingets justiskomite etterpå hadde gitt myrdedes datter 3 000 kroner av «barmhjertighetshensyn».

Det var nokså overflødig å bemerke noe til denne demonstrasjon av jøssingbarmhjertighet, og Wiesener gjorde det da heller ikke.

★

Advokat Schjødt fortsatte så sin gjennomgåelse av «punktene». Han beskjeftiget seg blant annet inngående med Berggravs legendariske Nordmarkstur og sa bl. a. at boken gjør seg skyldig i «en uhyrlig bakvaskelse av Berggrav».

Til dette hadde advokat Wiesener den korte kommentar at Schjødt burde være litt forsiktig med påstander om uhyrlighet og fortelser når han unnlater å nevne at i rettssaken mot major Langeland (i anledning boken «Dømmer ikke —») ble Langelands anførsler om nordmarksturen til Berggrav riktignok funnet ærekrenkende, men de ble ikke mortifisert fordi Langeland hadde ført sannhetsbevis.

Efter denne salven fra Wiesener gikk Schjødt så over til å behandle kapitulasjonsavtalen. Det var de gamle påstander fra det offisielle Norge som ble servert påny og såvidt vi oppfattet intet nytt. Han la spesiell vekt på innledningen til kapitulasjonsavtalen, hvori tyskerne gir honnør til de siste kjempende norske tropper, 6. divisjon, for å «bevise» at kapitulasjonen bare gjaldt 6. divisjon! Han benektet at fremleggelsen av kapitulasjonsavtalen hadde kostet minister Skancke livet. Ellers frykter nok Schjødt på dette punkt fremdeles for brevet fra Buschenhagen, som han altså da ikke har villet se på. Han henviste iallfall til andre kilder som gjorde Buschenhagens prov overflødig. Man skulle ellers tro at den tyske hovedforhandlers oppfatning må være nokså avgjørende, spesielt når man fra saksøktets side bygger på den norske forhandlers syn slik det kommer til uttrykk idag.

Dr. Foss tilbød Quisling fra Mil.org. custodia honesta.

Dagens mest interessante innslag var avhøringen av to vitner, som av forskjellige grunner ikke kunne møte senere og derfor ble avhørt nå.

Det første av disse vitner var dr. med. Bjørn Georg Foss som forklarte seg i forbindelse med punktet om at Quisling i maidagene 1945 ble tilbudt custodia honesta, men isteden ble behandlet som en gemen forbryter. Foss forklarte innlednings-

vis at han under okkupasjonen var sanitetssjef i D 13 i Oslo. Sjefen for D 13 var advokat Lorenz Brinck. Om morgenen 8. mai 1945 ble Foss beordret til å reise ut til Gimle hvor Quisling og hans ministre oppholdt seg for å forhandle om en overgivelse. Foss hadde med seg tilbud om custodia honesta, d. v. s. et ærefullt opphold for Quisling med frue og private eiendeler i en villa på Holmenkollen under bevokning av folk fra Mil.org. Det var Brinck som hadde gitt ham dette oppdrag. Under møtet med Quisling spurte denne om tilbudet også gjaldt hans ministre, men Foss hadde ingen direktiver i den retning og Quisling avslo å gjøre bruk av tilbudet for bare seg selv. Han kunne bare ta mot det hvis det også ble tilstått hans ministre. Foss dro så tilbake og avga samme dag rapport til Brinck, den fungerende rikspolitisjef Sven Arntzen, L'Abée-Lund og Jens Chr. Hauge.

Wiesener bryter inn: Hadde De, dr. Foss, følelsen av at det var klare grenser mellom det regulære politi og Mil.org.enhetene?

Foss svarte på dette at riktignok skulle Mil.org. ved arrestasjoner innhente tillatelse fra politiet, men grensene var meget flytende og usikre.

Nytt spørsmål fra Wiesener: De tilbud om custodia honesta som ble fremsatt overfor Quisling, var de også godkjent fra politiets side, eller forutsatt godkjent? Foss svarte bekreftende på dette.

Wiesener vil så vite hvilken befatning «rikspolitisjef» Arntzen hadde med custodia honesta-oppdraget til Quisling. Dette vet Foss intet om.

Foss går så videre i sin forklaring og understreker bl. a. at han ikke var til stede da Q. ble bragt til Møllergt. 19, så han kan intet si om den behandling Q. der fikk og hvordan han reagerte på denne. Foss nevner så at han som øyenlege kom i kontakt med Quisling da denne var til medisinsk undersøkelse på Ullevål «ca. 10 dager» etter 9.5. Det ble da ikke sagt noe fra Q's sider om den av Foss lovede ærefulle behandling og det som senere skjedde.

Foss svarer så på et spørsmål fra Wiesener om eventuell hård behandling ved den nevrologiske undersøkelse av Q., at: «Ved nevrologiske undersøkelser er man vanligvis ikke så snille overfor pasientene» (Foss var selv ikke tilstede ved denne behandling).

Schjødt kommer så inn med et spørsmål om Foss fikk ordre fra andre enn Brinck i denne sak.

Foss: «Nei».

Schjødt: «Nevnte De noe om c. h. til Arntzen, L'Abée-Lund og J. Chr. Hauge ved Deres møte med disse etter tilbakekomsten fra Gimle?»

Foss svarer benektende på dette.

Schjødt leser så opp fra side 367 i Hewins' bok hvor skrives at Foss skal ha hevdet at han finner den senere behandling av Q. «sjofel», når man sammenligner med hva som var blitt lovet ham. Foss svarer også benektende på om han har uttalt dette.

Her bryter Jacobsen inn og viser til samtaler han har hatt med Foss angående dette, og også til at Foss har fått opplest og godkjent de angjeldende sider.

Foss modererer så sin uttalelse og innrømmer at kanskje, kanskje, og henviser til at samtalen foregikk over telefon, hvor misforståelser lett kan oppstå.

Vidneavhøringen av Foss var dermed slutt, men antagelig kommer han tilbake i neste uke.

Sven Arntzen i hardt vær

Sven Arntzen trådte så frem som vitne. Han begynner med en redegjørelse for hvordan hjemmefronten alt fra 1942 hadde begynt organiseringen av hemmelige politistyrker, med sikte på freden, problemet med den store prosent NS i politiet, utvelgelsen av gode jøssingpolitifolk, osv. Formål (iflg. Arntzen): En mest mulig fredelig overgang til normale tilstander. Arntzen var rikspolitisjef ca. et år fra mai 1945, og syntes at «forholdene tatt i betraktning», fikk NS-folkene «en streng, men rettferdig behandling».

Arntzen går så over til behandling av forholdene omkring Quisling-arrestasjonen og custodia honesta. Arntzen refererte her til et møte mellom ham og minister Lippestad den 8. mai, hvor Lippestad på Quislings vegne forlangte en «ærefull avmarsj» for Q. og hele hans regjering. Arntzen avslo dette, og gjorde det klart at man ville stille Q. for retten som en vanlig kriminell.

Kl. 5.30 om morgenen 9. mai ringte så Q. til Arntzen og var «sint» fordi man ikke garanterte ham en skikkelig behandling. Angivelig truet Q. i denne samtalen med at 2-300 000 mann omkring i Norge stod rede til å ta opp sluttkampen for NS. Arntzen svarte at Q. hadde å innfinne seg hos norske politimyndigheter.

Kl. 6.45 ankom så Q. med følge til Møllergt. 19., og iflg. Arntzen foregikk arrestasjonen uten opptøyer, og rolig og behersket som «ved enhver annen arrestasjon.»

På spørsmål fra Schjødt angående custodia honesta anfører Arntzen at dette var noe som bare var fremkommet fra Quislings og hans folks side (!) og han påstår at under møtet 7.5. mellom ham, Hauge L'Abée-Lund, og Brinck var en c. h. overhodet ikke fremme, eller på tale.

På et nytt spørsmål fra Schjødt, ang. Foss' versjon, avviser Arntzen denne med å påstå at dr. Foss eller Brinck ingen fullmakt hadde til å fremsette et slikt tilbud overfor Q.

Man går så over til pkt. 10, om Gestapo-contra hjemmefrontterror. Arntzen gjenntar her, efter spm. fra Schjødt, hva han sa innledningsvis, at overgangen til normale tilstander var vanskelig p.g.a. utrenede politifolk, lenge oppspart hat osv., men alt i alt erklærer Arntzen seg meget tilfreds. «Det var færre overgrep her enn i noe annet tysk-okkupert land ved frigjøringen». På spørsmål fra Schjødt om påstandene i Steinsvikboken, sier Arntzen at han ikke har kjennskap til «hva som foregikk ute i marken.» Behandlingen av Quisling kjenner ikke Arntzen noe til, det sorterte ikke under ham.

Så slipper Wiesener til. Hans første spørsmål er lite, men farlig: «Hva forstår De ved terror, hr. Arntzen? Er den bare fysisk.»

Arntzen svarer at den også kan være psykisk. Gestapo nyttet seg jo av det . . .

Wiesener spesifiserer og spør om stemping av en samfunnsgruppe som pariakaste, årelang diskriminering og hat, efter Arntzens mening hører inn under begrepet terror?

Arntzen ber om å få spørsmålet konkretisert.

Wiesener går så inn på NS-folks situasjon efter krigen, London-lovenes bestemmelse om rettighetstap, hele det kollektive skyldbegrep. «Anser ikke hr. Arntzen dette som terror?»

Arntzen vrir seg og peker på at rettighetstapet ble brukt i meget få tilfelle, videre at folk som forråder sitt land i krig må stå til rette for denne alvorlige forbrytelse.

Wiesener: Anvendelse av rettighetstap foregikk ikke i så rent liten utstrekning. Og i alle tilfelle: Paragrafen stemplet hver eneste av de 92 000 som ble anklaget for landssvik. Selv mange som bare fikk forelegg ble stemplet som utstøtt pariakaste uten krav på tillit. Til og med de som ble frikjent «p. g. a. bevisets stilling», fikk i praksis føle hva rettighetstapet ville si. Det var det kollektive stempel, det var terror mot en stor gruppe innen vårt folk. . .

Under dette knytter Arntzen hendene om skranken, stirrer rett frem og gjentar med en stemme som høres ut til å være lav av undertrykt raseri (dette er ikke dramatisert): «Det var mennesker som hadde forrådt sitt land i krig . . .»

Wiesener bryter inn og peker på at forræderi forutsetter forsett, bevissthet om handlingen. Han ville ikke nå ta opp en diskusjon om hvorvidt Norge var i krig reelt, men det står iallfall fast at NS-folk fant at krigen var slutt i og med kapitulasjonen 10.6.40. Det var deres oppfatning, ut fra den handlet de. Den subjektive betingelse som § 86 forutsetter var dermed ikke oppfylt. Hvordan kunne man da kollektivt stemple alle NS-folk som svikere?

Arntzen har tydeligvis nådd selvbeherskelsens grense: «Det kunne ikke eksistere noen som helst tvil om at vi var i krig. Det var klart for alle . . .»

Wiesener: «Det var altså ikke klart for NS-medlemmene, selv om det var aldri så klart for Dem. Og kunne man ikke i etterkrigstiden ved avhøring av den tyske kapitulasjonsforhandler, Buschenhagen, fått bragt dette forholdet på det rene? Var det ikke et minstekrav til etterkrigstidens rettsapparat å få begge parters forklaring i denne viktige sak? . . .»

Arntzen holder fast ved hva han har sagt: Norge var faktisk i krig . . .

Wiesener: Hvordan forstår De forskjellen mellom faktisk og juridisk krig?

Arntzen: «Jeg vil ikke diskutere strafferett med Dem her . . .!»

Wiesener: Dette er mer enn et spørsmål om strafferett . . .

Til slutt kommer Schjødt med et spørsmål om fjermede papirer fra Quisling, papirer av betydelig historisk og juridisk verdi. (Boken side 371).

Arntzen nekter å ha noe kjennskap til dette.

REDAKSJONEN

AVSLUTTET

MANDAG 16. MORGEN

Av tekniske grunner må redaksjonen av Folk og Land avsluttes nesten en uke før utgivelsesdatoen. Det er derfor bare referat fra første ukes rettsforhandlinger vi har kunnet få med, og dessverre intet av den egentlige viteavhøringen, som nok kan bli interessant.

Vi vil i nødvendig utstrekning supplere og utdype referatene i dagspressen i neste nummer, som imidlertid på grunn av påsken først kommer om tre uker. Da har vel dommen allerede falt.

Buschenhagen . .

(Forts. fra side 1)

ved kapitulasjonen av juni 1940 bare dreiet seg om en innskrenket (beskränkte) kapitulasjon, er i denne form feilaktig og hviler på en misforståelse.

2) Min erindring som sjef for de tyske Norgestroppers generalstab i 1940 er tvertimot:

a) Etter general Ruges kapitulasjonstilbud av 8.6.40 fant det først sted en lokal våpenstillstands- og kapitulasjonsforhandling mellom parlamentærer fra den 6. norske divisjon og kommandøren for 3. tyske Geb. Division, generaløyntant Dietl, ved Narvik. De hadde det i første rekke påtrengende formål å gjøre slutt på kamphandlingene i Nord-Norge.

b) Hovedkapitulasjonsforhandlingen fant sted 10.6.40 i Trondheim. Ved denne forhandling ventet den tyske overkommando at de norske forhandlere ville legge avgjørende vekt på at trass i innstillingen av kampene på norsk territorium vedvarte krigen mellom Tyskland og Norge. I den retning talte den omstendighet at norske sjø- og luftstridskrefter hadde forlatt Norge sammen med de allierte. Denne formodning ble uttalt i en melding fra den tyske overkommando i Norge til Oberkommando der Wehrmacht 10.6.40 om morgenen.

c) I hovedforhandlingen mellom meg og den befullmektige representant for den norske overkommando, oberstløytnant Roscher-Nielsen, som begynte 10.6.40 midt i Hotel Britannia i Trondheim og ble avsluttet med begges underskrift henimot kl. 17, spilte den ventede norske innsigelse om at krigen mellom Tyskland og Norge gikk videre ingen rolle. Dette problem fant derfor heller ikke noe nedslag i kapitulasjonsavtalen.

Omstridt i lengere tid var bare det fra tysk side for løslatelse fra krigfangenskapet krevde æresord fra de norske yrkessoldater om i denne krig ikke påny å gripe til våpen mot det tyske rike eller dets forbundne. Grunnen til nølingen hos de norske forhandlere med å gå med på dette krav var etter hva jeg bestemte erindrer imidlertid ikke spørsmålet om handlingsfrihet for tilfelle av fortsettelse av krigen utenfor Norge, men problemet med levebrødet for yrkessoldatene, idet de ved frigivelse fra fangenskapet og demobilisering, henholdsvis oppløsning av den norske hær, ville stå der uten midler.

d) Teksten til § 1 i kapitu-

POWELL DEN MEST BEUNDREDE

I England har man laget en gallupundersøkelse om hvilken mann engelskmennene beundrer fremfor noen annen mann i verden. Til stor overraskelse for de ortodokse partipolitikere med pulsvariantene kom «rasehetseren» Enoch Powell på en overlegen førsteplass. Han fikk omkring 10 pst. av stemmene og over dobbelt så mange som Wilson og lederen for hans eget parti, Edward Heath. Sistnevnte har som kjent bekjempet Powell iherdig innen partiet og fikk ham kastet med medlem av det såkalte skygge-kabinettet. Så også der tar partipolitikere altså feil av folkestemningen.

FISKEOMSETNINGEN I OSLO

har det vært adskillig strid om igjen i den senere tid. På en eller annen mystisk

lasjonsavtalen lyder klart og tydelig: «Samtlige norske stridskrefter nedlegger våpnene og skal ikke ta dem opp igjen så lenge den nåværende krig varer hverken mot det tyske Rike eller dets forbundne.»

Mot ordlyden «samtlige norske stridskrefter» (die gesamten norwegischen Streitkräfte) reiste oberstløytnant Roscher-Nielsen ingen innvendinger. Han krevet heller ikke, trass i proklamasjonen til kong Haakon ved hans avreise til England om at han ville føre krigen videre utenfor landegrensene, at det bak «die gesamten norwegischen Streitkräfte» ble tilføyet innskrenkningen «i Norge». Like lite krevet han unntagelse for eventuelle norske frivillig-enheter i England.

e) Kort tid etter avslutningen av kapitulasjonen i Trondheim traff jeg nok en gang sammen med oberstløytnant Roscher-Nielsen og den i mellomtiden til general Ruge utsendte tyske forbindelsesoffiser i Narvik til drøftelse av tekniske spørsmål i kapitulasjonsavtalen. Herunder ble det ikke meddelt noen innvendinger fra general Ruge mot ordlyden i kapitulasjonsavtalen.

f) Etter min oppfatning fremstiller ordlyden i kapitulasjonsavtalen en klar folkerettslig forpliktelse for samtlige norske stridskrefter til å nedlegge våpnene og ikke å ta dem opp igjen i den pågående krig. Om bare en

måte blir utsalgsprisen på fisk i Osloområdet det mangedobbelte av det fiskerne får. Ja, så fantastisk det enn lyder blir den omsetningsavgift av salget som staten tar høyere enn prisen til fiskerne! Nå er jo ikke dette noe nytt. Også før har det vært strid om fiskeprisene i Oslo og det førte til at P. Harsem i begynnelsen av okkupasjonen gjorde et fremstøt for å skaffe folk billigere fisk. Han satte opp salgsboder på, såvidt vi husker, Youngstorvet og solgte derfra fisk langt billigere enn de vanlig fiskehandlere. Imidlertid lykkedes det disse å hisse opp folk mot denne NS-mann som solgte billig fisk og så gikk pøbelen løs på bodene og laget slike tilstander at salget måtte oppgis.

DET ER IKKE ALLE

venstreaviser som er like gærne som DAGBLADET. Vanligvis hører ikke Bergens Tidende heller til de politisk mest klarhodede, men bladet går iallfall til angrep på Jens Hauglands berømte Hellaskomite og på den pressekonferanse som denne komite fikk holde i selveste Stortinget. Det er uforvarlig å bruke stortinget som kulisse for slik privat

lokal betydning av avtalen kan det ikke være tale.

Åpent sto spørsmålet hvorvidt general Ruge var villig og istand til å gjennomføre kapitulasjonen hos alle de forhåndenværende norske militærenheter, og om nordmenn som befant seg i utlandet ville føle seg bundne av kapitulasjonen.

g) En avskrift av originalteksten til «Militärische Kapitulation Norwegens am 10. Juni 1940, 17 Uhr» befant seg i det politiske arkiv til det tyske utenriksdepartement. Den er trykket i dokumentarverket til professor Walther Hubatsch «Die Weser-Übung» (Side 549/550).

Det forekommer meg hensiktsmessig, hvis det ikke allerede har skjedd, å høre også oberstløytnant Roscher-Nielsen når det gjelder spørsmålene.

3) Jeg ber inntrengende om at mine foranstående opplysninger bare betraktes og utnyttes som bidrag til den historiske forskning, og at de på ingen måte uten mitt samtykke offentliggjøres for eksempel i tidsskrif-

aktivitet, sier bladet. Som ellers har dette å si om Hellaskomiteen: «Denne komité som ble herostratisk berømt da den greske dobbeltavhopperen Marketakis flyktet tilbake til Hellas igjen og beskyldte en rekke norske embetsmenn for kidnapping, fremsto i går som frihetens forkjemper ved å frembringe en gresk dame i frihet. Denne dame hadde angivelig sagt seg villig til å vitne mot juntaen.» Såvidt bladet. For egen del vil vi tilføye at det nå må være på tide å droppe hele Norges skandaløse engasjement i den internasjonale venstreradikale hets mot Hellas. La landet greie sine egne saker slik vi ønsker å greie våre her hjemme. Det er ellers nok å ta seg av her hjemme, blant anneta å råde bot på det store rettssvik fra 1945. For fremdeles lever jo mange av ofrene fra dengang. Eller kanskje grekerne skal ta seg av det?

EN FRONTKJEMPER

som i sin tid ble fradømt retten til å tjenestegjøre i rikets krigsmakt for alltid er blitt innkalt til tjeneste i Sivilforsvaret, men har nektet å møte frem under henvisning til nevnte dom. I Oslo byrett ble han idømt en bot på 100 kroner, idet retten hevdet at Sivilforsvaret ikke var noen del av rikets krigsmakt. Det ble ellers hevdet at rettighetstapene fra dengang var opphevet, men frontkjemperen hevdet at han ikke kjente noe til det og at han holdt seg til dommen. Han påanket ellers på stedet dommen.

ter eller lignende. Jeg ber også om at mitt navn ikke blir trukket frem i den offentlige diskusjon.

I tillit til Deres fairness i denne henseende hilser jeg Dem med høyaktelse

E. Buschenhagen (sign)

★

De tyske offiserer fra Hitlertiden var svært forsiktige med ikke å komme frem i rampelyset slik forholdene var og tildels fremdeles er i det vestokkuperte Tyskland. De fryktet for trakassier, for å miste pensjonen sin o. l. hvis de ble trukket inn i en diskusjon omkring seierherrenes historieskrivning. Det er nok dette som forklarer generalens tilbakeholdenhet. Men nå har han altså gitt tillatelse til at foranstående brev blir brukt.

Neste nummer

av Folk og Land kommer først 12. april idet det på grunn av helligdagene ikke er mulig å få ut noen avis påskeaften.

Månadsbladet FRIHUG

Upolitisk og romsynt organ for sunn og nasjonal kultur, med artiklar om helse- og samfundsspørsmål, spanande fylgjetongar, dikt m.m. Fritt ordskifte om dei mest ulike emne: — Årspris kr. 25,—. Postgiro for bladpengar 80 821. Prøvenr. mot kr. 2,50 i frim.

Utgjevar: Erling Seim,
Kinn

ANNELIESE PAROW TANNINNSETNING

Trondheim
Gisle Johnsonsgt. 5 - v/Lademoen kirke - Voldsminde

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsveien 5 — Ø. Ullern
Telefon 55 61 29 — Oslo

KRISTNE VENNER

Har du lyst til å treffe gamle venner i et åpent miljø? — *Kristne Venner* møtes den første fredag hver måned i Colletsgate 43. Etter en tale er det bevertning og anledning til selskabelig samvær. Møtetid kl. 19.30.

På grunn av påsken blir neste møte den 11. april.

FOLK og LAND

Kierschowsgt. 5, Oslo 4
Telefon 37 76 96
Boks 3214 — Sagene

Ekspedisjonstid: Tirsdag til fredag fra kl. 10 til kl. 15. Mandag og lørdag holdes kontorene stengt.

Redaktør Melsom kan bare påregnes truffet etter forutgående avtale.

Abonnementspriser:

Kr. 40,— pr. år, kr. 20,— pr. halvår i Skandinavia. Utlandet kr. 25,— pr. halvår. I nøytralt omslag innenlands: Kr. 50,— pr. år, kr. 25,— pr. halvår.

Løssalg kr. 1,50

Bruk postgironr.: 16 450

Utgiver AIS Folk og Land
Viking Boktrykkeri